



Windmolens en hoogspanningsmasten bij Witmarsum op een archieffoto. Te vaak zijn windmolens willekeurig in het Friese landschap geplaatst, vindt landschapsarchitect Peter de Ruyter. Foto: Marcel van Kammen

Maatregelen zijn nodig om Fries landschap te redden

• **Landschapsarchitect publiceert boek over toekomst van het Friese landschap**

• **Trudy Oldenhuis**

Nij Beets | Een weids landschap met een lage horizon, afgewisseld met veenweiden, meren, houtsingels en bossen. Dat is kenmerkend voor Fryslân, vindt landschapsarchitect Peter de Ruyter, tussen 2008 en 2012 directeur van Atelier Fryslân. Op dat landschap is hij verliefd geworden, schrijft hij in zijn boek *Vloeiend landschap. Over de toekomst van het Friese landschap*, dat vandaag in Nij Beets wordt gepresenteerd.

Maar dat landschap wordt bedreigd. De gevaren worden door De Ruyter geschetst: anonieme bedrijventerreinen, willekeurig geplaatste windturbines, uniforme weilanden. 'Het komt op veel plekken in Nederland voor, maar in Friesland doet het extra pijn.'

Kan dat tij worden gekeerd? Die vraag staat centraal in De Ruyters boek. Zijn antwoord: ja, maar dan moet er wel een duidelijk regie worden gevoerd door de overheid, waarbij de burger niet vergeten moet worden. Dat gebeurt nu soms wel, bijvoorbeeld in de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen: vaak gewenst door de gemeentelijke politiek, maar vaak gehaat door burgers.

De oplossing voor dit specifieke probleem, is volgens De Ruyter om bedrijventerreinen niet als noodzakelijk kwaad te zien, maar ze tot vol-

waardig onderdeel van het landschap te maken. Oude terreinen moeten daarvoor getransformeerd worden - wellicht een kostbaar proces -, maar dat is beter dan steeds weer nieuwe terreinen aan te leggen die het landschap verstoren.

Eenzelfde probleem geldt voor windmolens, vindt De Ruyter: te vaak zijn die willekeurig geplaatst en te weinig zijn oude molens opgeruimd. Ook hiervoor is regie nodig vanuit de overheid, zegt De Ruyter, en juist daaraan heeft het de afgelopen jaren in Fryslân te vaak ontbroken.

Een andere belangrijke ontwikkeling in het Friese landschap die de Ruyter beschrijft, is de dreigende teloorgang van het veengebied. Door grote ruilverkavelingen en de intensieve ontwatering voor de landbouw is het waterbergend vermogen van veel veengebieden teruggelopen. Dat betekent niet alleen een teloorgang voor de eigenheid van het Friese land-

schap, maar is ook risicovol met het oog op de klimaatverandering: waar moet eventuele extra neerslag geborgen worden?

Ook hierbij pleit De Ruyter voor een radicale verandering, een 'ruilverkaveling 2.0'. 'Op het veen moeten op het natte land aangepaste vormen van landbouw de overhand krijgen', aldus De Ruyter. Ook dit vraagt om een actievere rol van het waterschap dan dat nu heeft, beseft hij.

Zo komt De Ruyter met inspirerende oplossingen voor de huidige problemen in het Friese landschap. Maar die oplossingen staan of vallen met de bereidheid van de politiek om zich te richten op de langere termijn, ook als dat op de korte termijn ten koste kan gaan van economische winst - zie de bedrijventerreinen - of draagvlak onder burgers en boeren - zie de windmolens of het veengebied.

Dat ook de oplossingen van De Ruyter veranderingen in het landschap teweeg brengen, is niet vreemd. 'Veranderingen zijn onlosmakelijk met het landschap verbonden', schrijft hij al in zijn inleiding. Juist die bieden kansen om gebieden een kwaliteitsimpuls te geven of om fouten uit het verleden te herstellen. 'Want laten we wel wezen', schrijft hij, 'het Friese land is geen openluchtmuseum.'

Er moet een duidelijke regie worden gevoerd door de overheid

▶ Peter de Ruyter, *Vloeiend landschap. Over de toekomst van het Friese landschap*. Uitgeverij Bornmeer, 2016. 128 blz. 19,50 euro

